

Inventering av kornsparv på Österlen juni och juli 2026

Kornsparv vid Kabusa. Foto: Richard Bergendahl.

Rapporten är skriven av

Richard Bergendahl

Kläggeröd 426

275 64 Blentarp

Sammanfattning

Under juni och juli 2026 inventerades kornsparv på Österlen, främst i området mellan Kabusa och Simrishamn sydost om väg 9. Syftet var att kartlägga revirhävande hanar, häckande par, ungfåglar och vilka miljöer som användes för häckning samt att bedöma häckningsframgången. Inventeringen genomfördes genom återkommande besök till fots, med cykel och i vissa områden med långsamgående bil. Platser där par hade observerats följdes därefter under häckningsperioden.

Totalt noterades 30 revirhävande hanar och 25 honor. Tjugo hanar observerades tillsammans med honor, där 5 hanar iaktogs med två honor. Minst 26 ungfåglar noterades. Häckningar eller häckningsförsök förekom i flera typer av jordbruksmark, bland annat korn, havre, ärtor, vall, träda och blomsterfält. Inventeringen visar samtidigt att det är svårt att fastställa det exakta antalet häckningar, eftersom fåglar lätt kan förbises när de är tysta eller när honorna ruvar.

Rapporten uppmärksammar särskilt risken med att grödor skördas under häckningsperioden. Den tar också upp behovet av vinterutfodring och möjligheten att sätta upp sångstavar, det vill säga höga sittplatser där hanarna kan sjunga och hålla uppsikt i det öppna jordbrukslandskapet.

1. Inledning

Kornsparven har varit en skånsk häckfågel sedan 1800-talet. Under 1900-talet minskade arten kraftigt och försvann från flera områden. På 1990-talet slut fanns endast enstaka par kvar. I nordvästra och sydöstra Skåne fanns populationer på 3-18 kända par, som minst fanns endast några få sjungande hanar i SO och har fortfarande inte återkommit till NV Skåne. Kornsparven häckar på marken i jordbrukslandskapet. Hanarna sjunger gärna från upphöjda platser som ledningar, stolpar och solitära träd. Det svenska åtgärdsprogrammet beskriver också öppna diken, ogräsbevuxna traktorvägar, blommande örtrika miljöer och vinterfält med otröskad säd som viktiga delar av artens livsmiljö och bevarandearbete (Ivarsson, 2005). Genom aktivt naturvårdsarbete, bland annat samarbete med lantbrukare, skydd av häckplatser och vinterfält, ökade antalet kornsparvar under början av 2000-talet (Ivarsson, 2005), som mest kan vinterbeståndet ha beståndet av minst 200 och kanske så mycket som 350 till 400 individer.

Under 2026 genomfördes en inventering av kornsparv på Österlen. Inventeringen omfattade området mellan Kabusa och Simrishamn och sträckte sig cirka två mil in från kusten. De huvudsakliga målen var att:

- inventera antalet revirhävande hanar (hanar som genom sång visar att de håller ett område),
- inventera av antalet häckningar,
- registrera antalet ungar,
- undersöka i vilka grödor häckning förekom,
- bedöma häckningsframgången.

2. Metoder

Fältarbetet genomfördes av Gert Ljungqvist, Richard Bergendahl, Leif Karlsson, Thomas Nilsson och Nils Nilsson. Peter Olsson har bidragit med synpunkter på rapporten. Rapporten är skriven av Richard Bergendahl.

2.1 Inventering av revirhävande hanar

Under perioden 8–22 juni inventerades revirhävande hanar i området mellan Kabusa och Simrishamn, figur 1. Hela området sydost om väg 9 ingick i inventeringen. Fältarbetet genomfördes till fots eller med cykel och, i vissa områden, med långsamgående bil. Både tidigare kända lokaler och nya platser besöktes för att ge en så heltäckande bild som möjligt. I detta skede registrerades framför allt sjungande hanar. Det noterades också om honor fanns i närheten och om fåglarna verkade ha bildat par. Samtliga observationer har registrerats i databasen Artportalen.

2.2 Häckningsinventering

Under häckningsinventeringen besöktes de platser där par hade observerats. Platserna undersöktes en gång per vecka från den 24 juni till den 22 juli. Syftet var att följa hur långt häckningen hade kommit, om honor ruvade och om reviret fortfarande var besatt eller hade övergetts. Boplatsen besöktes därefter igen efter ytterligare var femte dag för att kontrollera om det fanns ungfåglar, om honorna matade, vad de matade med och vart de matade. Samtliga observationer har registretarts i databasen Artportalen.

Figur 1. Inventeringsområdets omfattning. Området innanför den svarta linjen inventerades under juni månad efter revirhävande kornsparvshanar.

3. Resultat

3.1 Inventeringsresultat

Inventeringen visade totalt 30 revirhävande hanar. Av dessa observerades 20 tillsammans med honor, och flera hanar hade två honor. Sammanlagt noterades 25 honor. Flera honor sågs mata ungar ute i fälten. Häckning eller häckningsaktivitet förekom i flera typer av grödor, bland annat korn, havre, ärtor, vall, träda och blomsterfält.

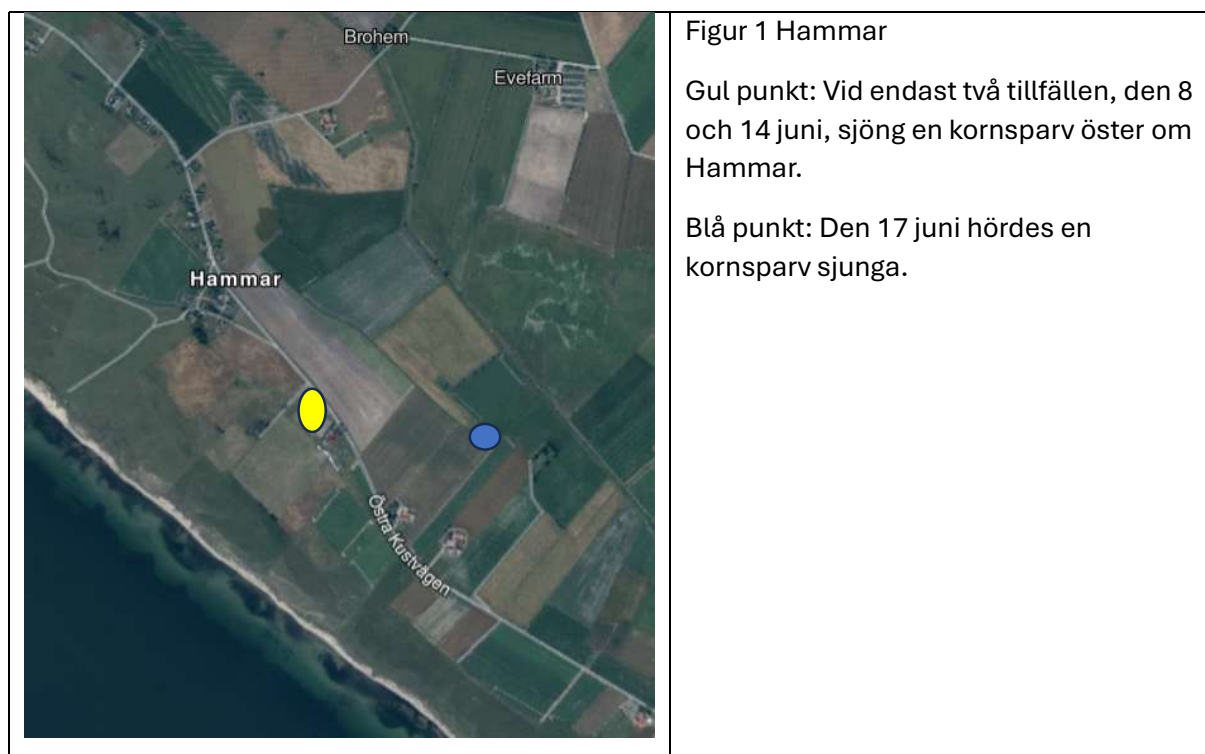
3.2 Tabell 1. Sammanställning av sjungande hanar 10–26 juni samt par och ungfåglar 1–22 juli.

Plats	Antal sjungande	Antal par	Antal ungfåglar
Hammar	1		
Vinkillevägen/Margretevall	2	1	4 ungfåglar
Stockholmsgården	2	2	3 ungfåglar
Rännegatan/Stockholmsvägen	1	1	föda åt ungar
Rännegatan/Sömmerskevägen	1	1 hane 2 honor	misslyckad häckning
Sömmerskedammen	1	1 hane 2 honor	föda åt ungar + 3 ungar
Flintyxevägen	1		
Grimshögsvägen/Rännegatan	1		
Grimshögsvägen	1	1 hane 2 honor	
Ramshögsvägen	2	2	3 + 3 ungfåglar
Hagestads mosseväg	1		
Högestads mölleväg	2	1 hane 2 honor	9 ungfåglar
Sandby	1		
Nyåkra	1	1	
Slättåkravägen	1	1	
Kastanjegårdsvägen	1		
Pinntuvorna	2	2 hanar 3 honor	
Bragestenarna	1		
Gislövshammar	1	1	misslyckad häckning
Stendalagårdsvägen	1	1	
Hildesborg	1	1	4 ungfåglar

Östangård	1	1	misslyckad häckning
Högaborgsvägen	1	1	föda åt ungar
Svartebrovägen/Hörup	2	1	
Sammanlagt	30	20 hanar, 25 honor	29 ungfåglar

3.3 Figurernas punktmarkeringar

Punktmarkeringarna i figurerna visar var revirhävande och häckande kornsparvar observerades. Färgernas betydelse anges i texten till respektive figur

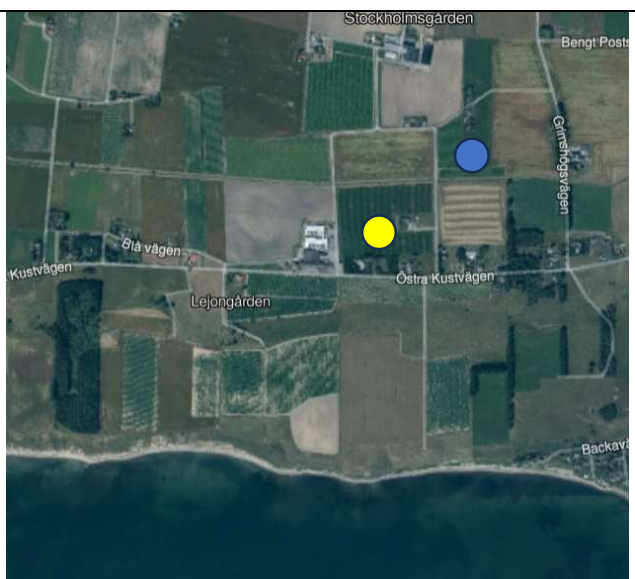
Figur 2 Margretevall och Vinkillevägen

Blå punkt: En kornsparv med bomaterial observerades den 12 juni.

Blå punkt: På Vinkillevägen observerades den 29 juni en sjungande hane tillsammans med en hona.

Gul punkt: Vid Margretevall sågs en sjungande fågel vid två tillfällen, den 14 och 29 juni.

Orange punkt: Fem kornsparvar sågs i ett sockerbetsfält, troligen en hona med ungfåglar.

Figur 3 Stockholmsgården

Gul punkt: Revirhävande kornsparvspar.

Blå punkt: Kornsparvshona med tre ungfåglar.

Figur 4 Grimshög–Rännegatan

Röd punkt: Vid Grimshög sågs den 29 juni ett par kornsparvar. Hanen hördes sjunga flitigt från trädet intill huset.

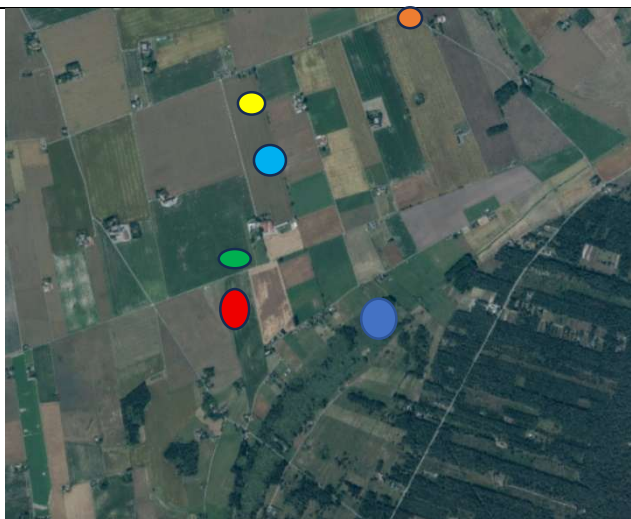
Gul punkt: Ett par observerades vid korsningen Rännegatan/Grimshögsvägen den 10 juni, och hanen sjöng.

Blå punkt: Vid Sömmerskedammen observerades en sjungande hane den 16 juni. Under juli sågs en fågel med föda åt ungar öster om dammen.

Orange punkt: Vid Rännegatan/Sömmerskevägen observerades ett par redan den 10 juni. Under juli sågs paret i ett ärtfält norr om vägen. Fältet tröskades senare, och därefter gjordes inga fler observationer.

Mörkgrön punkt: Under juni sjöng en kornsparv vid korsningen Rännegatan/Stockholmsvägen. I juli observerades ett par med föda åt ungar söderut i ett potatisfält.

Ljusgrön punkt: Den 10 juni sågs en sjungande hane vid Flintyxevägen.

Figur 5 Hagestadsmölleväg med omnejd

Häckande par av kornsparv

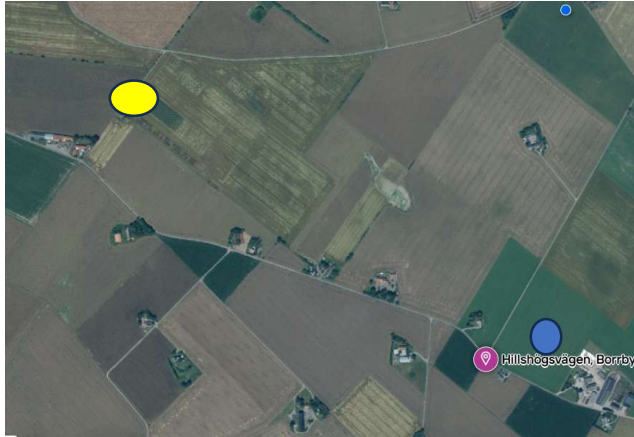
Gul punkt: Ett par markerade revir.

Ljusblå punkt: Två kornsparvshonor med nio ungfåglar samt en hane.

Grön punkt: En hona med tre ungfåglar.

Röd punkt: En hona med tre ungfåglar.

Orange och Blå punkt: Under juni månad observerades två sjungande hanar en bit från huvudområdet.

Figur 6 Nyåkragsgården

Blå punkt: Två kornsparvar den 10 juni.

Gul punkt: En sjungande kornsparvshane den 10 juni.

Figur 7 Slättåkravägen och Pinntuvorna

Häckande par av kornsparv

Blå punkt: Kornsparvspar i revir.

Gul punkt: Ett revirhävdande par.

Röd punkt: Kornsparvspar som möjligen besöker ett bo.

Grön punkt: En sjungande hane.

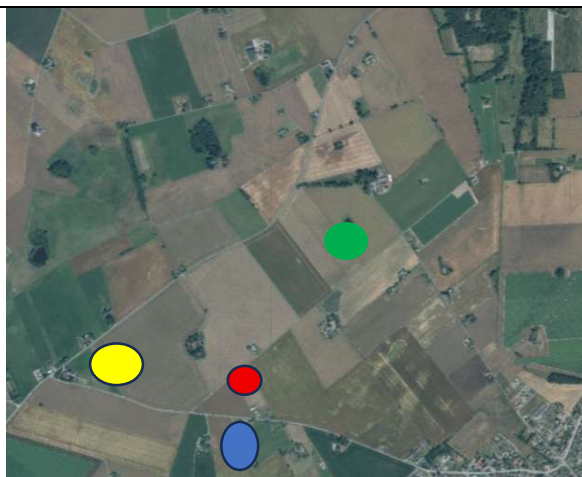

Figur 8 Gislövshammar, Bragestenarna och Gislövs stjärna

Röd punkt: Ett par observerades den 24 juni vid infarten till Gislövshammar. Tidigt i juli slogs fälten och därefter sågs inga kornsparvar kvar på platsen. Den 2 juli sjöng en kornsparv ute på udden.

Gul punkt: Vid Stendalagårdsvägen, vid Gislövs stjärna, hördes flera hanar sjunga under juni. I juli sågs ett par besöka en boplat.

Blå punkt: En sjungande hane observerades vid Bragestenarna fram till den 16 juni.

Figur 9 Hildesborg med omnejd

Grön punkt: Ett häckande kornsparvspär. Fyra fåglar födosökte den 15 juli.

Gul punkt: Under juni och juli sågs en revirhävande hane som sjöng.

Röd punkt: En adult kornsparv (vuxen fågel) sågs med mat åt ungar den 15 juli.

Blå punkt: Paret var på plats redan den 10 juni. Den 15 juli slogs området där paret höll till, och en fågel flög då upp framför slåttermaskinen.

Figur 10 Hörupstuvorna

Gul punkt: Under juni och juli sågs ett revirhävande par med en flitigt sjungande hane vid Svartebrovägen 130.

4. Diskussion

4.1 Häckningsinventering

Att inventera kornsparvar är tidskrävande, och det är lätt att missa enstaka fåglar, bl.a. för att de endast sjunger i kortare perioder under dagen. Det fanns troligen fler häckningar ute i fälten än de som kunde konstateras, delvis för att sparvarna inte hörs speciellt långt och att flera områden, där vägar och stigar inte leder kan avlysnas. En häckning kan exempelvis missas om fåglarna är tysta vid besöket eller om honan ligger och ruvar.

4.2 Jämförelse 25/26

Jämfört med 2025 har en viss minskning av antalet revir par och ungfåglar skett. Vad det här beror på är oklart, men att vintern var snörik kall och längre än vanligt, kan ha bidragit.

Tabellen visar en jämförelse med föregående år.

Plats	Antal revir	Antal revir	Antal häckande par	Antal häckande par	Antal ungfåglar	Antal ungfåglar
	2025	2026	2025	2026	2025	2026
Kabusa skjutfält	1					
Hammar söder om kustvägen	2	1	1		4	
Vinterfältet	2		1		5	
Vinkillevägen		2		1		4
Stockholmsgården	1	2	1	2	3	3
Valleberga höjden/fållan	1		1			
Rännegatan/stockholmsvägen	1	1	1	1	föda åt ungar	föda åt ungar
Rännegatan/sömmerskevägen	1	1	1	1 (+hona)	3	misslyckad häckning
Sömerskedammen	1	1	1	1 (+hona)	4	3(+föda åt ungar)
Flintyxevägen	2	1				
Grimshögsvägen/rännegatan	1	1	1			
Theodor trulsväg/grimshögsvägen	1	1	1	1 (+hona)		
Ramshögsvägen	1	2	1	2		3+3
Hagestads mosse väg		1				
Gamla mällarhusvägen	1		1			
Hagestads mölleväg	2	2	2	1 (+hona)		9
Kalvshögsvägen	1		1			
Sandby		1				
Hillshög	2		1		4	
Nyåkra	1	1	1	1		
Slättåkravägen	1	1	1	1	2	
Kastanjegårdsvägen		1				
Pinntuvorna	4	2	3	2 (+hona)	4	
Bragestenarna	1	1	1		2	
Gislövshammar	2	1	1	1		misslyckad häckning

Stendalagårdsvägen	1	1	1	1		
Hildesborg	2	1	2	1	1 (+föda åt ungar)	4
Högaborgsvägen	1	1		1		föda åt ungar
Östangård		1		1		misslyckad häckning
Hobyvägen	1		1		4	
Svartebrovägen	2	2	1	1		
Norra tuvevägen	1		1	1	föda åt ungar	
Tuvevägen	1		1		föda åt ungar	
Sammanlagt	39	30	29	20	36	29

4.3 Häckningsframgång

Årets häckningsframgång blev minst 29 ungfåglar ifrån 20 par (1,45 ungar per par). Det ska jämföras med 2025, då 36 ungar producerades av 29 par (1.24 ungar per par). Skillnaden är så liten att häckningsframgången troligen var ungefär lika god de båda åren. Däremot minskade antalet häckningar med ca 1/3 vilket är oroande. De observationer som samlats in antyder att efter häckningen kan populationen under 2025 i SO Skåne ha bestått av $(39+29+36 =)$ 104 individer och 2026 av $(30 + 20 + 29 =)$ 79 individer. Så även om häckningarna i medeltal var mer framgångsrika 2026 än 2025 så tyder mycket på att sensommar-populationen minskat.

4.4 Observationer i andra delar av Skåne

Vid Salviken noterades tre revirhävdande hanar och 4–6 honor samt åtminstone två flygga kullar (kullar där ungarna hade lämnat boet). I Kristianstad observerades fem revir och i Trelleborg fyra revir. I Trelleborg sågs en hona med fyra ungar den 17 juli. Två hanar hördes sjunga vid Vombs ängar mellan den 1 och 15 juni. Vid Lyckås i Fyledalen observerades en sjungande hane mellan den 13 och 16 juni. (Källor artportalen, Ulf Ståhle, Hans Cronert, Peter Örström)

4.5 Åtgärder under vinterhalvåret

Vinterfältet har under 2026 åter fungerat som utfodringsplats. Även Hillshög har använts som utfodringsplats. Trots detta gjordes inga fynd av kornsparv på övervintringsfälten. Avsaknaden av kornsparvar kan ha samband med vinterns förhållanden, med mycket snö.

Vintermatning kan vara viktig för kornsparvar, särskilt under perioder med hårtinterväder. Det svenska åtgärdsprogrammet rekommenderar vinterfält med otröskat vete, korn eller havre i kända häckningsområden. De vinterfält som anlades vid Hammar och Ingelstorp under början av 2000-talet samlade stora delar av det dåvarande skånska beståndet, och åtgärden bedömdes som framgångsrik (Ivarsson, 2005). Studier från Skottland visar också att riktade åtgärder som ökar tillgången på föda kan bidra till att vända populationsminskningar (Perkins et al., 2011). Därför rekommenderas att två utfodringsplatser behålls i sydöstra Skåne: Vinterfältet och Hillshög. Det vore också värdefullt att skapa möjligheter till vinterutfodring i områdena kring Kristianstad, Kävlinge och Trelleborg. Fler utfodringsplatser kan dessutom ge bättre kunskap om hur de lokala populationerna rör sig vintertid.

4.6 Problem och möjliga åtgärder

Även under 2026 häckade de flesta paren i grödor i jordbrukslandskapet. Många av dessa grödor skördas eller slås under kornsparvens långa häckningsperiod, vilket kan innebära en betydande risk för bon och ungar. Åtgärdsprogrammet rekommenderar att kända häckplatser skyddas genom att områden kring boet undantas från slåtter eller skörd (Ivarsson, 2005). Forskning från andra delar av Europa visar också att jordbruksarbete under häckningsperioden kan orsaka stora förluster och att senarelagd slåtter kan öka häckningsframgången (Perkins et al., 2013; Anthes et al., 2025). Endast ett fåtal par i denna inventering valde träda eller blomsterfält. Sådana miljöer kan samtidigt vara värdefulla som födosöksområden, eftersom ungarna till stor del matas med insekter och åtgärdsprogrammet framhåller betydelsen av kantzoner, slänter, ängsmarker och åkrar med blommande örter (Ivarsson, 2005). Ett annat möjligt problem är att luftburna elledningar tas bort. Kornsparvshanar använder gärna höga platser för sång och uppsikt. Åtgärdsprogrammet pekar särskilt ut stolpar, ledningar, stora stenblock och solitära träd som värdefulla sångplatser och föreslår även sångpinnar i lämpliga häckningsmiljöer (Ivarsson, 2005). Där sådana strukturer saknas kan sångstavar därför vara en möjlig åtgärd.

4.7 Predation

Predation (att kornsparvar, ägg eller ungar tas av rovdjur) kan påverka häckningsframgången. Flera arter som kan vara potentiella predatorer förekommer i eller nära häckningsreviren, bland annat rödrev, grävling, tamkatt, fiskmå, gråtrut, ormvråk, glada, brun kärrhök, sparvhök, duvhök, tornfalk, lärkfalk, stenfalk, skata, kaja, kråka och korp. Inventeringen visar dock inte vilka av dessa arter som faktiskt orsakade förluster, och listan ska därför ses som en sammanställning av möjliga predatorer snarare än dokumenterade orsaker till misslyckade häckningar.

5. Slutsatser och rekommendationer

Inventeringen visar att kornsparven fortfarande har en av om inte landets bästa förekomst i sydöstra Skåne, men också att häckningen är sårbar i det moderna jordbrukslandskapet och att populationen rimligen minskat en del jämfört med 2025. Resultaten bör tolkas med viss försiktighet eftersom alla häckningar sannolikt inte upptäcktes. Flera av de problem och behov som uppmärksammas genom inventeringen överensstämmer väl med det svenska åtgärdsprogrammet: återkommande inventering, samarbete med markägare, skydd av häckplatser vid skörd, vinterfält, insektsrika födosöksmiljöer och tillgång till upphöjda sångplatser (Ivarsson, 2005). Erfarenheter från andra europeiska områden visar också att riktade åtgärder behöver anpassas till den lokala häckningsmiljön och kombineras med uppföljning (Perkins et al., 2011; Anthes et al., 2025). Följande åtgärder bedöms som särskilt värdefulla utifrån inventeringens resultat och tidigare kunskap om arten:

Fortsätt den årliga inventeringen av revirhävande hanar, par och häckningsframgång. Åtgärdsprogrammet framhåller intensifierad övervakning av häckningsplatser som en central del av bevarandearbetet (Ivarsson, 2005). Återkommande inventeringar gör det möjligt att följa förändringar i populationen och häckningsframgången.

För en fortsatt dialog med lantbrukare på marker där kornsparv häckar. Information till markägare lyfts fram som viktig i åtgärdsprogrammet. När ett bo är känt bör möjligheten att

undanta området närmast boet från slätter eller skörd undersökas i samråd med lantbrukaren (Ivarsson, 2005).

Behåll och utveckla vinterutfodringen. Vinterfält med otröskad spannmål är en av de centrala åtgärderna i det svenska åtgärdsprogrammet (Ivarsson, 2005). Rapporten rekommenderar två utfodringsplatser i sydost, Vinterfältet och Hillshög, och pekar även på möjliga utfodringsplatser i andra delar av Skåne.

Överväg att sätta upp sångstavar i områden där höga sittplatser saknas efter att luftledningarna tagits bort. Åtgärdsprogrammet beskriver upphöjda sångplatser som en viktig del av kornsparvens häckningsmiljö och föreslår sångpinnar som en möjlig åtgärd (Ivarsson, 2005).

Häckningar i träda och blomsterfält behöver följas upp noggrannare, även med en senare inventering i Aug/Sep, då det finns en chans för andrakullar i dessa miljöer förutsatt att de inte slås. Bevara och utveckla samtidigt insektsrika miljöer som blommande kantzoner, slänter och ängsmarker nära häckningsområdena, eftersom sådana miljöer kan vara viktiga när de vuxna fåglarna samlar insekter till ungarna (Ivarsson, 2005).

Sammantaget ger inventeringen ett värdefullt underlag för fortsatt uppföljning och praktiska naturvårdsåtgärder. Kombinationen av återkommande inventering, samarbete med lantbrukare, vinterutfodring och åtgärder i häckningsmiljöerna kan samtidigt ge bättre kunskap om vilka insatser som är mest betydelsefulla för kornsparven i Skåne.

6. Tack

Ett särskilt och varmt tack riktas till **Stiftelsen Gustaf Adolf och Anna Maria Alvins fond (Alvins fond)**, som finansierade inventeringen och därmed gjorde arbetet möjligt. Fondens syfte är att stödja skydd och vård av fågelfaunan i Sverige. Tack också till Gert Ljungqvist, Leif Karlsson, Thomas Nilsson och Nils Nilsson för deras insatser i fältarbetet samt till Peter Olsson för synpunkter och stöd i arbetet med rapporten.

7. Referenser

- Altewischer, A., Buschewski, U., Ehrke, C., Fröhlich, J., Gärtner, A., Giese, P., Günter, F., Heitmann, N., Hestermann, M., Hoffmann, H., Kleinschmidt, F., Kniepkamp, B., Linke, W., Mayland-Quellhorst, T., Pape, J., Peterson, T., Schendel, V., Schwieger, S., Wadenstorfer, A., & Fischer, K. (2015). Habitat preferences of male Corn Buntings *Emberiza calandra* in north-eastern Germany. *Acta Ornithologica*, 50(1), 1–10.
<https://doi.org/10.3161/00016454AO2015.50.1.001>
- Anthes, N., Staggenborg, J., & Handschuh, M. (2025). Spatial and temporal variation in farmland bird nesting ecology: Implications for effective Corn Bunting *Emberiza calandra* conservation. *Bird Conservation International*, 35, e7.
<https://doi.org/10.1017/S0959270925000048>
- Ivarsson, K. (2005). Åtgärdsprogram för bevarande av kornsparv (*Emberiza calandra*) (Rapport 5502). Naturvårdsverket.
<https://www.naturvardsverket.se/publikationer/5500/atgardsprogram-kornsparv/>
- Perkins, A. J., Maggs, H. E., Watson, A., & Wilson, J. D. (2011). Adaptive management and targeting of agri-environment schemes does benefit biodiversity: A case study of the corn bunting *Emberiza calandra*. *Journal of Applied Ecology*, 48(3), 514–522.
<https://doi.org/10.1111/j.1365-2664.2011.01958.x>
- Perkins, A. J., Maggs, H. E., Wilson, J. D., & Watson, A. (2013). Delayed mowing increases corn bunting *Emberiza calandra* nest success in an agri-environment scheme trial. *Agriculture, Ecosystems & Environment*, 181, 80–89. <https://doi.org/10.1016/j.agee.2013.09.010>